

Společný apel uhelných regionů na pokračování procesu spravedlivé transformace

Dlouhodobá strukturální zátěž uhelných regionů (Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje), umocněná aktuálně probíhající energetickou tranzicí, prohlubuje ekonomické a sociální problémy v těchto regionech. Proto kvitujeme, že proces spravedlivé transformace uhelných krajů se stal jednou z priorit Evropské unie i České republiky ve stávajícím programovém období.

V rámci přípravy budoucího programového období 2028+ však vnímáme značné oslabení a nedostatečnou podporu tohoto procesu. Jsme přesvědčeni, že je zcela nezbytné zachovat kontinuitu úsilí o hospodářskou a sociální přeměnu uhelných krajů tak, aby nedocházelo k jejich dalšímu zaostávání za zbytkem České republiky. Uhlé kraje, v nichž žije 21 % obyvatel České republiky, se stále potýkají s podprůměrným HDP rostoucím pomaleji než v ostatních českých regionech, nízkou inovační výkonností nebo nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. Tyto a další negativní jevy ve výsledku vedou k selektivnímu odlivu obyvatel, čímž se snižuje endogenní potenciál rozvoje regionu. Současně jsou však jedním z hlavních zdrojů energie pro hospodářství celé ČR a nelze jejich rozvoj zabrzdit.

Nástroje spravedlivé transformace prokázaly schopnost nastartovat pozitivní změny zejména díky jejich přímému zaměření na specifické potřeby řešeného území. Současně díky posílení finančních prostředků formou dodatečné specifické alokace vedly ke zvýšení efektů kohezní politiky, jejíž přínos pro řešení klíčových problémů nejslabších regionů byl dosud prokazatelně nedostačující.

Z výše uvedených důvodů vyzýváme Evropskou Komisi, Evropský parlament, vládu České republiky a relevantní orgány státní správy k zachování kontinuity procesu spravedlivé transformace a žádáme, aby byla na jeho realizaci vyčleněna odpovídající částka v rámci Víceletého finančního rámce (VFR) resp. návazně v rámci budoucího Národního a regionálního partnerského plánu ČR (NRP plán). V dané souvislosti vyzýváme, aby tento požadavek byl zohledněn v pozici ČR při dalším projednávání návrhu VFR a legislativy k fondům EU pro období 2028+.

Dále žádáme o pokračování strategického přístupu při spravedlivé transformaci méně rozvinutých uhelných regionů. Navrhujeme zpracovat Strategii spravedlivé transformace v každém ze tří dotčených krajů. Tyto strategie s odpovídající alokací rozpočtu by se měly stát součástí nového NRP plánu, v souladu s čl. 75 „Integrovaný územní a městský rozvoj“ návrhu nařízení Evropské komise č. 2025/0240. Prakticky by tak pokračoval transformační proces v Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském kraji, který nutně vyžaduje delší čas napříč více programovými obdobími EU.

Richard Brabec
hejtman Ústeckého kraje

Jana Mračková Vildumetzová
hejtmanka Karlovarského kraje

Josef Bělíca
hejtman Moravskoslezského kraje

Gabriela Nekolová
předsedkyně Hospodářské a sociální rady Ústeckého kraje

Jan Pícka
předseda Hospodářské a sociální rady Sokolovska

Jiří Cienciala
předseda Rady hospodářské a sociální dohody Moravskoslezského kraje